

ดอกไม้ใบจรรยาคุณดีไทย ๑๖

โดย บั๊กกลอบ ฅน 27

๘๑ พลอง(คอง)

พิกุลบุษราคัมคุดมิตาด ใต้ของหาดปลับพลองทวายทัว
นหมยวงนางแย้มโยทะกา พระบาทพะยอลมโพธิ์ไฟ

วรรณคดี : รามเกียรติ์

พระราชนิพนธ์ : พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

พลวง *Dipterocapus tuberculatus* ไม้ขนาด ปานกลาง ค่อนข้างใหญ่
สูง 20 ถึง 30 เมตรขึ้นไป ต้นเปลาใหญ่ วงศ์ *Dipterocarpaceae*

ชื่อสามัญ ขานว่าพลวง หรือตองตึง ไซไม้ดีด กุง ยางพลวง สะเต็งสดสี
ตะตอเหมาะ ควง คลง คลองก็มี เชียงใหม่นี้ ชี้เกาะสะแต้ว แนวพนา

ไม้ผลัดใบ โคนใบหยัก รูปหัวใจ ใบรูปไข่ เนื้อใบกว้าง ค่อนข้างหนา
ดอกช่อเดี่ยว สีม่วงแดง แยกกิ่งมา กลีบดอกอ้า เวียนตามกัน เช่นกั้งหันลม

ผลรูปกรวย สองปีกใหญ่ คล้ายยางนา สวยสง่า น่าดูดี สีลาสม
ปีกกว้างงาม 3 คู่ 15 ยาวน่าชม ใบใหญ่กลม โคนใบหยัก รูปหัวใจ

เนื้อไม้แน่น น้ำตาลแดง แกร่งได้ที่ สร้างบ้านดี สีสวย ช่วยงานได้
อุปกรณ์ การเกษตร เต็ดเหลือใจ กะเหรี่ยงใช้ ในพิธีกรรม ความเชื่อดน

ใบสดใช้ ก่อข้าว กันเน่าแห้ง ส่วนใบแห้ง แต่งหลังคา ทำแดดฝน
ต้บอัดเสบ บิดมูกเลือด เหือดหายพัน Oleoresins ในต้น ทาแผลดี

สถิตย์พันธ์ ธรรมสถิตย์

ดอกพลวงสวย ด้วยสีส้ม อันฉูดฉาด ผ่องผุดผาด พิลาสจริง เพรศพริ้งนัก
มีปีกหนา คราเกิดผล ล้นประจักษ์ เสลาสลัก เหลือจ๊กกล่าว คราวพืงพิศ

ใจติดปีก อีกหางด้วย ช่วยเสริมส่ง สุขมันคง ยินยงยิ่ง สิงสถิตย์
หรรษาคอย ลอยละล่อง ตระกองชิต เคลี้ยคลอสนิท จิตงามสม รื่นรมย์ทวี

โกวิท ธีรวิโรจน์

ไม้ต้นนี้มีชื่อพลวงไม่ลวงหลอก
หนึ่งในนั้นรู้จักกันคือตองตึง

จะขอบอกมีหลายชื่อให้นึกถึง
เป็นไม้ต้นสูงใหญ่ซึ่งผลัดใบ

มีลำต้นเปลาตรงเรือนทรงพุ่ม
ใบใหญ่หนาเว้าเป็นรูปคล้ายหัวใจ

กิ่งก้านคุ่มคองหนอพลวงไม้
มีขอบใบหยักเป็นคลื่นให้ตื่นตา

ไม้พลวงออกดอกเป็นช่ออูปลายกิ่ง
ห้ำกลีบเรียวยาวสวยสุดสะดุดตา

สดสวยยิ่งสีม่วงแดงแรงเจิดจ้า
ปลายบิดเวียนราวว่ากั๊กหันลม

ผลไม้พลวงรูปทรงกรวยสวยมีปีก
ปีกพองโตเรียวยาวสู่ชั่วติตผลกลม

ปลายแยกฉีกห้าพุดูสวยสม
หมุ่นต๋านลมยามหล่นร่วงควงลงดิน

สรรพคุณพลวงนี้ห้ามมีโทษ
ดับอักเสบนำรากต้มน้ำกิน

แต่ประโยชน์มากมายได้ทั้งสิ้น
ชนท้องถิ่นนำไปไปมุงหลังคา

อีกยังนำไปพลวงใหญ่ไปห่อข้าว
ทำอุปกรณ์การเกษตรก็ได้นา

เนื้อไม้เอาไว้สร้างบ้านทนทานหนา
หรือทำยาทาแผลถลอกภายนอกเออ

จตุพร สุวรรณปากแพรก

นั่งหน้าซีด ขีดเขียนกลอน ในตอนสาย จนถึงบ่าย ได้สองบท หดหู่ยิ่ง
สมองเอ๋ย เคยสุกใส ว่องไวจริง มาจมดิ่ง ทิ้งเจ้าของ ต้องทุกข์ทน
มาตั้งหลัก พักผ่อน นอนสมาธิ เรียกสติ ดำริชอบ กอบกุศล
เขาทำได้ มากมายหนา ในสากล เราก้อคน จนปัญญา ช่างน่าอาย

ต้องยืนยง คงมั่น หมั่นพากเพียร จะตั้งใจ ไม่แปรเปลี่ยน เพี้ยนไปไหน
เฟื่องพินิจ ลิขิตเพิ่ม เต็มกันไป ทำสำเร็จ เสร็จสิ้นได้ ภูมิใจจริง
เดินยักย้าย สอดสายตา มองคาคบ ได้ประสบ พบสกุณา หารรชาying
เกาะเคียงคู่ จูจีกัน สำราญจริง เสียงจิ้งจิ่ง ไม่ทิ้งหนอ คลอเคลี่ยนี่
ดูท่าทาง ดั่งจะกล่าว เล่าแถลง ได้สำแดง แห่งจิตมั่น ไม่ผันหนี
รักกันหนอ ขออยู่ชลูก ทุกนาที ไม่หลีกถี้ จรลีหาย ไกลลับลา

โธ่้องยา พิ่มาซ่า ออย่าได้กริ้ว
เสีียงชีวิต แทบปลิดปลง ตรงพนา

ออย่าเพ็งฉิว ลีวเรีวรี มิมุสา
บินหนีมา คนบ้ำใบ้ วึ่งไล่ยง

แม่เป็นนง วิหคน้อย ด้อยค่านัก
รักน้องนี้ มิเสื่อมหนอ ขออ้างอิง

มันในรัก สม่ครสมาน สัมพันธ์ยง
จะพึ่งพิง สิงสถิตยฺ์ ชิดน้องยา

มองเห็นดอก ออกชูช่อ ลอนัก
บานโอ้โลม ห่มภูฝิ่ง ซึ่งทุกครา

สวยประจักษ์ สลักจิต นำพิศหนา
คราลมหวน ชวนหรรษา พาสุขใจ

ต้นไม้ใหญ่ ใบบัง ยังชีพนี้
มวลวิหค หมุ่นกกา มาอ่อนคลาย

บ่มชีวี ที่อบอุน การุณยฺหลาย
อยู่อาศัย ได้ร่มเย็น เป็นประจำ

เป็นอีกหนึ่ง ซึ่งสุขฤทัย ยามได้พบ
ไม้เกื้อกูล คุณใหญ่หลวง “พลวง” คือนาม

คราตอนจบ ขอนบไท้ ใจดีมด้า
ทั่วเขตคาม ถิ่นสยามนี้ มีมากมาย

โกวิท ธีรวีโรจน์

เขี้ยวปากุงตามคั้งไค้งริมลำห้วย
น้ำตาลแกมแดงแทงกาบหุ้มสีเทาจาง

พลีวสลายใบอ่อนสลอนสล้าง
ขนแซมบางพรั่งพร้าวราวมณี

ลำต้นเปลาตรงโค้งกิ่งงอคลอเคียงข้าง
ตามง่ามใบไล่ชูช่อดอกสวยดี

ผลรูปกรวยสวยจนหลงตรงห้าพู
ลือลวมวนร่วงหล่นพันกิ่งก้าน

เปลือกหนาบ้างแตกกลียาวเทาอ่อนสี
ม่วงแดงห้ำกลีบที่คลี่เวียนบาน

สุดเด่นทรูคูปีกแดงแสงสะท้อน
งามตระการละลานลู่โลมลงพลัน

แม่ค้าข้าวเหนียวเขียวใบพลวงห่อวงนำห่อ
อุ้นอวลนิ่มครานำจิ้มสำหรับนั้น
เนื้อไม้แกร่งแข็งแรงสร้างบ้านได้
เถ่าใบผสมน้ำปูนใสแก้บิดได้ดีนา

ไร่เห่จื่อไอน้ำจ่อเมล็ดข้าวน้ำวมาปั่น
ประโยชน์มากครันอันอื่นมุงมุงหลังคา
รากต้มน้ำใช้ดื่มแก้ตับอักเสบรักษา
อัศจรรย์ค่าพรรณไม้ไทยวิไลเลอ

กุศล คำเพราะ

ไม้ในป่าคุณค่าแสนยิ่งใหญ่
เป็นที่อยู่นกค่างบ้างยางยุง

ต้นพลวงใหญ่สูงเด่นเห็นในป่า
ไม้ผลัดใบเรือนยอดเป็นพุ่มกลม

รักษาไว้ความอุดมสมบูรณ์สูง
อีกทั้งฝูงสัตว์ป่าน่ารื่นรมย์

เปลือกต้นหนาต้นตรงทรงงามสม
ปลุกผสมไม้อื่นขึ้นง่ายตาย

พบในป่าเบญจพรรณนั้นชุ่มชื้น
กิ่งกอดน้ำตาลแดงแฝงลวดลาย

สร้างความชื้นเป็นต้นน้ำลำธารสาย
ชื่อเรียกหลายตามถิ่นได้ยินมา

ไฮมาดิงยางพลวงเกาะสะแต้ว
ใบรูปไข่มีขอบหยักจักงามตา

เรียกกันแล้วคงคลองควงพลวงนั้นหนา
ดูนุ่มหนาน้ำตาลเทาดูเข้ากัน

ดอกม่วงแดงช่อเดี่ยวมีกาบสวย
ผลรูปกรวยโคนพองปีกสองอัน

เป็นรูปกรวยบิดเวียนเจียนกัณฑ์
ลมพลิ้วปล้นร่วงปลิวลิ้วกระจาย

ต้นพลวงป่าไม้มีประโยชน์ยิ่ง
มุ่งหลังคาห่อข้าวได้สบาย

พืชดีจริงดอกใบใช้มากหลาย
รากใช้คลายโรคตับกลับคืนดี

ใช้ทาแผลภายนอกบอกรักษา
เป็นโรคบิดมูกเลือดใช้ทันที

ช่วยกันปลูกต้นไม้ให้ได้ป่า
พ่อหลวงทรงห่วงใยพระราชทาน

ขอพวกเราเฝ้าดูแลและแห่แหน
รักษป่างามเทิดองค์พระทรงชัย

แก้โรคท้องไม่ท้องจะสุขศรี
ประโยชน์มีเห็นอยู่รู้มานาน

ไม้ทุกอย่างมีค่ามหาศาล
แนวทำงานสร้างพนารักษาไพร

เช่นต้นพลวงให้คงอยู่คู่สดใส
โลกวิไลลูกหลานสราญรมย์

อัญชลี ณ เชียงใหม่

